

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Basisschool De Wingerd

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Basisschool De Wingerd

Datum bezoek: 24 november 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Paulien Muller

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: Yvonne Mutsaers (directeur), Ingrid Theeuwes (ib'er), Laura van Knegsel (leerkracht groep 3-4), Irma de Graaf (ouder)
- observaties bij enkele lessen: in alle 5 de groepen is geobserveerd
- een teamgesprek - aanwezig waren: alle aanwezige leerkrachten op één na, de ib'er en de directeur

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

De auditor dankt de school voor de gastvrije ontvangst.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Basisschool De Wingerd is de enige school in het dorp Esbeek. De school wil onderwijs bieden aan alle kinderen uit deze gemeenschap en in de praktijk gebeurt dit ook. Op het moment van de audit zitten er 114 leerlingen op de school, verdeeld over vijf groepen waaronder een combinatiegroep 3 - 4 en 5 - 6. Enkele zij-instromers uit andere plaatsen zitten ook op de school; meestal kinderen of gezinnen 'met een verhaal'.

Enerzijds is er sprake van een zeer homogene leerlingpopulatie op De Wingerd. Wat betreft opleidingsniveau van de ouders, thuistaal en culturele achtergrond is de populatie behoorlijk eenvormig. Echter, wat betreft niveau en gedrag is er in de periode waarin de audit plaatsvindt sprake van extreme verschillen tussen leerlingen onderling. De school staat wat dat betreft voor een fikse uitdaging. Het team geeft daarbij aan dat een goede samenwerking met ouders een noodzakelijke voorwaarde is. Als ouders van kinderen met opvallend gedrag niet bereid zijn tot samenwerking, voelt het team zich genoodzaakt om grenzen te gaan stellen. Zowel in het belang van het kind zelf, als de rest van de groep, als de leerkracht.

In het onderwijs dat de Wingerd aanbiedt, is bewust ruimte ingebouwd voor leerlingen om het eigen leerproces te plannen en te sturen. Dit is gebeurd naar aanleiding van een externe monitor, waaruit bleek dat kinderen te weinig zelf eigenaar waren van hun leerproces. Het werken met een weekbrief is nu een belangrijk element, evenals de kindgesprekken.

Op de groepen wordt methodegestuurd gewerkt, met uitzondering van de groep 1-2 waar ontwikkelingsgericht wordt gewerkt. Er wordt gedifferentieerd naar niveau (groepsoverzichten en groepsplannen) bij alle basisvakken, met uitzondering van spelling omdat daar net een nieuwe methode is geïntroduceerd. Voor kinderen die dreigen uit te vallen op gedrag en / of niveau is er aanvullend aanbod, zowel binnen de groep (verlengde instructie, visualisatie, Plustaken) als buiten de groep (deelname Plusklas, huiswerkopdrachten, aanbod consultant aan hoogbegaafde autistische kinderen, begeleiding individueel en in groepjes door ib'er en pedagogiek-stagiaires). Voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong is er een wekelijks extern aanbod op bestuursniveau, worden door leerkrachten extra materialen en opdrachten aangeboden en is er een start gemaakt om een schoolbreed basisaanbod te creëren. Dit werpt wel de vraag op hoeveel de school wil investeren in het 'topje' van de leerlingpopulatie.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroegde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☒ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van basisschool De Wingerd weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

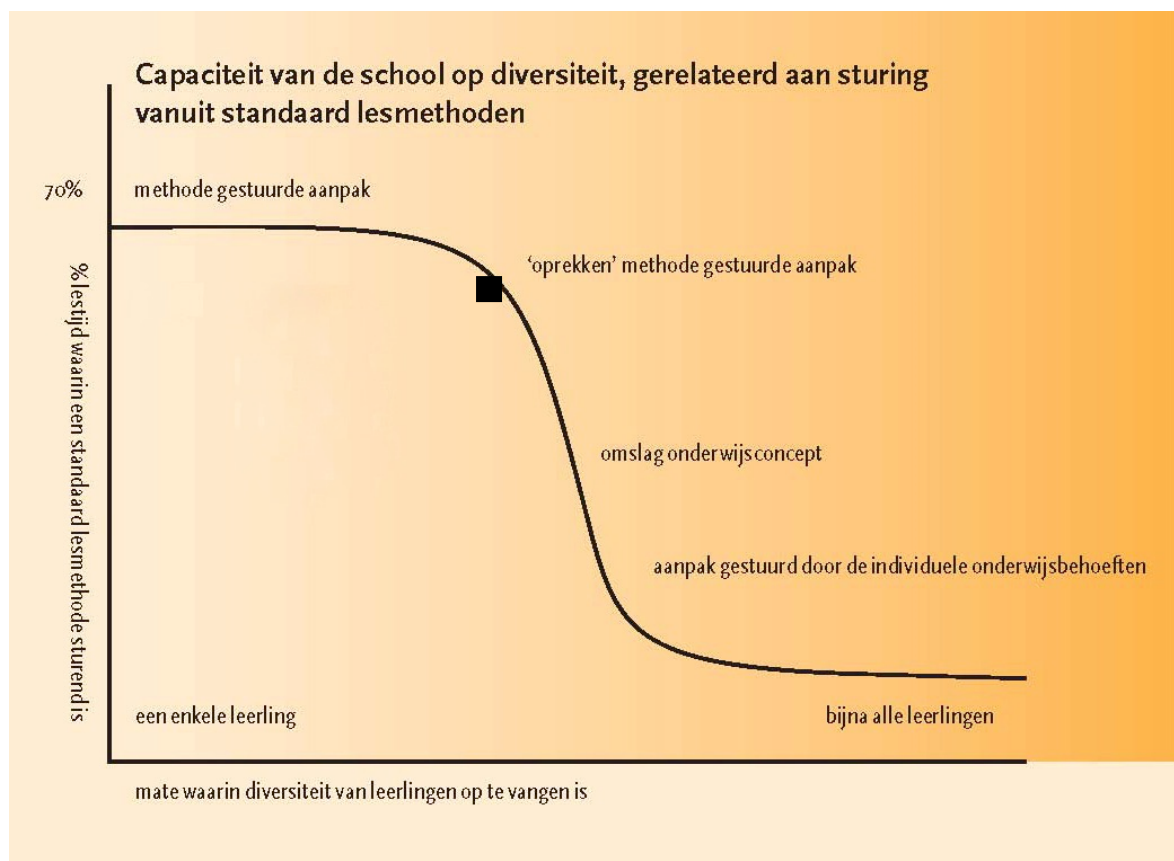
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Basisschool De Wingerd bevindt zich op positie:

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☒ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele voorzieningen voor wat betreft

---

- ☒ extra 'handen' in de klas
- ☒ onderwijsmaterialen
- ☐ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

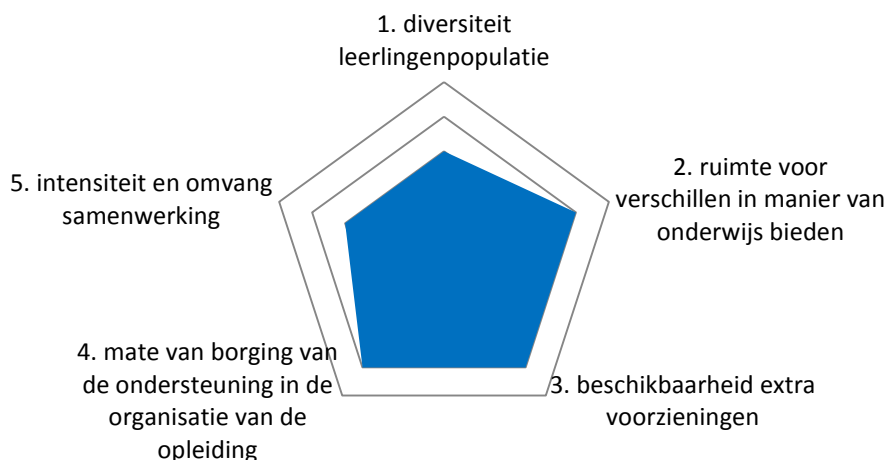
Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is basisschool De Wingerd te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

Bij basisschool De Wingerd is sprake van een homogene leerlingenpopulatie wat betreft opleidingsniveau en sociaal-economische achtergrond van ouders (over het algemeen gemiddeld), thuistaal (over het algemeen Nederlandstalig) en culturele achtergrond (over het algemeen autochtoon). Echter, wat betreft niveau van leren en gedrag is er sprake van grote onderlinge verschillen. In 'rugzak-terminen' zou het op deze school gaan om zo'n 10 rugzakjes, wat veel is op een school van 114 leerlingen. Er zijn zwakbegaafde leerlingen, hoogbegaafde leerlingen, leerlingen met en autistische stoornis, ADHD of een combinatie van factoren.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

In het onderwijs dat de Wingerd aanbiedt, is bewust ruimte ingebouwd voor leerlingen om het eigen leerproces te plannen en te sturen. Dit is gebeurd naar aanleiding van een externe monitor, waaruit bleek dat kinderen te weinig zelf eigenaar waren van hun leerproces. Het werken met een weekbrief is nu een belangrijk element, evenals de kindgesprekken.

Op de groepen wordt methodegestuurd gewerkt, met uitzondering van de groep 1-2 waar ontwikkelingsgericht wordt gewerkt. Er wordt gedifferentieerd naar niveau (groepsoverzichten en groepsplannen) bij alle basisvakken, met uitzondering van spelling omdat daar net een nieuwe methode is geïntroduceerd. Voor kinderen die dreigen uit te vallen op gedrag en / of niveau is er aanvullend aanbod, zowel binnen de groep (verlengde instructie, visualisatie, Plustaken) als buiten de groep (deelname Plusklas, huiswerkopdrachten, aanbod consulent aan hoogbegaafde autistische kinderen, begeleiding individueel en in groepjes door ib'er en pedagogiek-stagiaires). Voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong is er een wekelijks extern aanbod op bestuursniveau, worden door leerkrachten extra materialen en opdrachten aangeboden en is er een start gemaakt om een schoolreed basisaanbod te creëren. Dit werpt bij de school wel de vraag op hoeveel men wil investeren in dit 'topje' van de leerlingenpopulatie.

Tenslotte, ten tijde van de audit speelde in twee combinatiegroepen het probleem dat men daar moeilijk aan leren toe komt vanwege extreme gedragsproblemen bij een fors aantal leerlingen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

- Het Plus-aanbod vanuit het schoolbestuur is nog in ontwikkeling. Op dit moment krijgen de 6 leerlingen die wekelijks aan de Plusklas deelnemen nog geen opdrachten mee om in de rest van de week aan verder te werken. Het zou mooi zijn als deze aanvulling er wel komt. Voor de leerlingen is het belangrijk dat er een koppeling is tussen dit extra aanbod en waar zij de rest van de week mee bezig zijn. Maar ook voor de leerkrachten is het prettig als hun hoogbegaafde leerlingen op deze wijze gevoed worden, en zelf kunnen ze hun voordeel doen met de opdrachten die de hoogbegaafden mee krijgen om - eventueel in aangepaste vorm - ook te gebruiken voor hun andere meerbegaafde leerlingen.

- Deze ontwikkeling zou passen bij de ambitie om een eigen basisaanbod te ontwikkelen voor hoogbegaafde leerlingen. Nu is deze aanpak nog versnipperd en afhankelijk van individuele leerkrachten.

- Op het punt van differentiëren naar leerstijlen geeft de school zelf aan dat er ruimte is voor groei. Nu is er incidenteel sprake van inspelen op behoeften als visualisatie of beelddenken. Ook met betrekking tot de behoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen zou meer structurele differentiatie op dit punt een mooie aanvulling zijn.

- Wat betreft de gedragsproblemen die momenteel in twee klassen hun tol eisen; het is voor alle betrokkenen duidelijk dat hier maatregelen nodig zijn. De school kiest nu voor de strategie om sterk in te zetten op het nog meer betrekken van ouders. Als dat niet lukt, zijn andere maatregelen nodig, in het belang van de groep, de leerkrachten en de kinderen die het betreft.

Het is duidelijk dat er in deze twee groepen momenteel sprake is van spanning tussen het scherpe zicht dat de leerkrachten hebben op de onderwijsbehoeften van de individuele leerlingen en hun mogelijkheden om daar een passend aanbod op te bieden. Dit is een veel voorkomende ontwikkeling bij scholen die het methodegestuurde werken steeds verder oprekken om een antwoord te kunnen bieden aan de diversiteit aan leerbehoeften op de groepen. Op een gegeven moment wordt de grens van wat mogelijk is dan bereikt.

In deze situatie kan de ontwikkeling verschillende kanten op gaan om te voorzien in de behoefte aan meer rust vanuit het team. De school kan er naar streven om meer homogeniteit op de groepen te creëren, bijvoorbeeld door zorgleerlingen te verwijzen naar een andere onderwijsplek of door nieuwe zorgleerlingen te werven. De school kan ook een teamaanpak op gedrag verder doorontwikkelen, zoals dat in de meest strakke vorm terug te vinden is bij ZMOK-scholen. Ook kan de school ervoor kiezen om het methodegestuurde werken meer los te laten en het onderwijs anders te organiseren. Er kan bijvoorbeeld worden gekozen voor GroepsDynamischOnderwijs; een concept dat onderwijs klassikaal organiseert, met veel aandacht voor de dynamiek in de groep en het gedrag van elke leerling.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Momenteel zet de school op de combinatiegroepen extra leerkrachten in (4 en 8 uur) om de groep één of twee ochtenden te kunnen splitsen. Dit is één van de maatregelen die de school genomen heeft om het hoofd te bieden aan de zware gedragsproblemen op deze groepen. Daarnaast werken twee pedagogiekstagiaires een dag per week met groepjes en individuele leerlingen. De school vindt het jammer dat ze geen opleidingsschool meer mogen zijn, en daarom geen gebruik meer kunnen maken van Pabo-stagiaires. De ib'er, de schooldirecteur en de consulent⁰¹³ bieden individuele begeleiding aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften.

Op de school wordt onder meer gewerkt met computerprogramma's voor taal en rekenen (o.a. Rekentuin), de ib'er werkt met Kurzweil, er wordt gewerkt met een weektaak/weekbrief, met Plustaken, een motorriekkoffer en een schoolbreed beloningssysteem.

De directeur (orthopedagoog met lange ervaring in het speciaal onderwijs) en de ib'er beschikken over ruime expertise met betrekking tot zorgkinderen. De consulent Plein⁰¹³ is afkomstig van een Mytyschool.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

- De school ervaart zelf de behoefte om zich meer expertise eigen te maken op het punt van hoogbegaafdheid. Waar kun je materiaal vinden? Wanneer kun je compacten? Hiertoe heeft de leerkracht groep 7 een leertraject gevolgd en is nu samen met de ib'er in een werkgroep Hoogbegaafdheid. Enkele scholen binnen het samenwerkingsverband hebben op dit vlak al flinke stappen gezet, zowel wat betreft het ontwikkelen van een werkwijze als wat het betreft het aanschaffen van materialen en methoden. Een suggestie is om eens met deze voorlopers contact op te nemen om nieuwe ideeën op te doen.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

Er staat een zorgbeleid op papier en er zijn protocollen. Het streven van basisschool De Wingerd is om alle kinderen in Esbeek op maat te bedienen. Cito wordt in de volle breedte gebruikt (met Parnassys), daarnaast Zien! en incidenteel sociogrammen. De 1-zorg-route wordt gehanteerd. Leerkrachten ervaren wel een spanningsveld tussen het werken met groepsplannen en het werken met weekbrieven. De school wil ouders graag betrekken bij zorgtrajecten en investeert momenteel veel in de relatie met de ouders van enkele zorgleerlingen met wie de samenwerking niet 'vanzelf' loopt. Vanuit de ouders is de ervaring dat de mate waarin zij invloed hebben op het zorgtraject wisselend is.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

- Gezien de moeizame samenwerking met enkele ouders is een suggestie om afspraken over educatief partnerschap te bespreken en op papier te stellen zodra een kind op school begint, bijvoorbeeld in de vorm van een samenwerkingscontract. Deze werkwijze is in het vve-werkveld al ingeburgerd, helpt ouders en school verwachtingen naar elkaar toe helder te krijgen, en is een goed instrument om op terug te vallen als de samenwerking niet vlot verloopt.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Samenwerking met andere scholen vindt met name plaats op het niveau van het eigen schoolbestuur, De Oude Vrijheid. De Wingerd maakt voor enkele leerlingen gebruik van het aanbod vanuit het bestuur van de Plusklas en de Taalklas. De soortgelijke voorzieningen die Plein013 biedt zijn geografisch gezien te ver weg voor de leerlingen van Esbeek. Wel maakt de school dankbaar gebruik van de consultant Plein013, de lijntjes naar andere experts, het steunpunt Hoogbegaafdheid en Kompas.

Met de in pandige kinderopvangorganisatie is de samenwerking nauw, zowel op aanbod (gezamenlijke activiteiten) als inhoud (gezamenlijke studiedag) als met betrekking tot de plannen voor ikc-vorming in het voormalige kerkgebouw. Contact met het vo en so is functioneel van aard.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

- Vanwege de geografische ligging van de school zijn er weinig vanzelfsprekende contacten met andere, omringende scholen. Niettemin zou het voor de teamleden inspirerend kunnen zijn om met betrekking tot de leervragen die er leven (zoals hoe om te gaan met het spanningsveld tussen het werken met groepsplannen en weekbrieven of hoe in te steken op verschillen in leerstijlen) te kunnen uitwisselen met scholen die op deze punten verder zijn. En andersom kunnen andere scholen leren van bijvoorbeeld de wijze waarop op De Wingerd leerlingen worden betrokken bij het eigen leerproces.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Op de stelling 'Liever klassenverkleining dan extra handen op de groep' reageren de teamleden dat dit afhankelijk is van de situatie. Extra handen zijn prettig om de tijd te hebben om bijvoorbeeld met een kind met afwijkend gedrag in gesprek te gaan: 'Hoe kan ik je helpen?' Deze leerkracht benadrukt dat ze alle kinderen het liefst binnen de groep houdt, ook als ze een speciale aanpak vereisen. Ze wil daarmee uitstralen: 'Jij hoort bij de groep.' De dag na het teamgesprek begint deze leerkracht met één leerling met compacten op spelling en rekenen.

Bij de groep 1-2 zijn momenteel extra handen beschikbaar in de vorm van een stagiaire Pedagogiek. Zij neemt een groepje mee om buiten de groep te werken, omdat daar minder prikkels zijn dan wanneer ze dit in het klaslokaal doet. In groep 3-4 speelt dat het momenteel essentieel is om sommige leerlingen even buiten de groep te nemen, weg van alle prikkels, zowel voor henzelf als voor de klas als geheel. In groep 5-6 is het momenteel lastig om leerlingen aan het werk te krijgen. In de kleine groep 5 (9 leerlingen) zijn 3 leerlingen met autisme, in IQ variërend van heel laag tot heel hoog. Het is moeilijk om in deze situatie alle leerlingen te bieden wat ze nodig hebben. Deze leerkracht zou graag full time beschikken over een onderwijsassistent. Noodgedwongen ontkoppelt ze nu 3 ochtenden, hoewel ze liever de combinatieklas niet teveel uit elkaar zou willen halen. Een valkuil in deze situatie is dat je de hoogbegaafde kinderen die zich rustig en braaf houden dan niet genoeg kan bieden. Deze kinderen maken wekelijks één ochtend gebruik van een hoogbegaafdenklas elders, maar krijgen van daaruit nog geen opdrachten mee terug naar school.

De volgende stelling luidt: De veiligheid in de groep wordt in hoge mate bepaald door leerkrachtvaardigheden. Dit is een aspect waar een aantal leerkrachten op dagelijkse basis mee te maken heeft op het moment van de audit. De leerkrachten in groep 3-4 worstelen met gedragsmatig explosief gedrag van een aantal kinderen, en met ouders die regelmatig met hun eigen verhalen bij de leerkrachten aankloppen. Om de situatie beheersbaar te maken zijn maatregelen genomen als aparte buitenspeeltijden voor groep 3 en voor groep 4, extra zorg op de groep, kinderen die uit de groep gehaald worden voor een time-out. Dat heeft impact op de betrokken leraren, die het gevoel hebben dat de trucendoos soms leeg is. Grootste frustratie is dat leerkrachten soms zoveel met gedrag bezig zijn, dat ze het gevoel hebben niet altijd tot leren te kunnen komen. De zorg van ouders of hun eigen kind in deze situatie wel genoeg aandacht krijgt, is volgens hen dan ook een terechte. De school staat nu op het punt om scherpere grenzen te gaan stellen. Als ouders van zorgleerlingen niet meewerken en er geen onderling vertrouwen meer is tussen ouders en school, dan zal de school noodgedwongen zeggen: 'We stoppen er mee.' De vrijblijvendheid is er af. Zo moeten bij de ouderbijeenkomsten die in groep 3-4 worden georganiseerd ouders minimaal één keer aanwezig zijn.

Passend Onderwijs heeft volgens de teamleden wel degelijk tot veranderingen geleid, ook in positieve zin.

Leerkrachten zijn veel gericht bezig met individuele leerlingen, en veel kinderen hebben daar baat bij. In groep 1-2 is de verandering minder merkbaar geweest; daar werd al grotendeels op dezelfde wijze met kinderen gewerkt. De leerkracht van groep 7 vult aan dat ze ook altijd al voor aandacht had voor kinderen die op bepaalde onderdelen uitvielen en daar bijvoorbeeld extra huiswerk voor mee gaf. Nu wordt deze werkwijze meer vastgelegd dan voorheen.

De directeur vult aan dat nu ook minder wordt verwezen naar het speciaal onderwijs, en dat dat ook financiële consequenties heeft. Bijvoorbeeld, als een kind wordt verwezen naar een cluster 4-school kost dat de reguliere school geld tot en met groep 8.

Tenslotte is het team trots op de profilering als smalle zorgschool. Het doorgroeien naar brede zorgschool zou een brug te ver zijn. Ruimte voor groei zit er in het vroeger signaleren van hoogbegaafdheid.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☒ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☐ laag
- ☐ gemiddeld
- ☐ hoog
- ☐ matig
- ☐ sterk

Veel ouders hebben een gemiddelde opleiding genoten en er zijn kleinere groepen laagopgeleide en hoogopgeleide ouders op de school.

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Er zijn enkele leerlingen met een Poolse en Srilankaanse achtergrond. Het team hamert op deze school wel sterk op het belang van voorlezen en samen lezen, omdat dit niet in alle gezinnen automatisch gebeurt.

- *culturele achtergrond*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☐ matig
- ☒ sterk

Het team ervaart op dit punt extreme verschillen tussen leerlingen, uiteenlopend van een IQ van rond de 60 tot rond de 140. Er zijn een aantal kinderen met een autistische diagnose, waaronder zowel zwak- als hoogbegaafde kinderen. In 'rugzak -termen' zou het op de school minimaal om zo'n 10 rugzakjes gaan; zeer veel voor een kleine school als deze.

- *leerstijlen*

☐	weinig
☒	matig
☐	sterk

Op dit aspect is het aanbod van de school matig gedifferentieerd. Er is aandacht voor beelddenkers, het team heeft net voor de audit een studiedag over executieve functies gevolgd. Maar volgens de geïnterviewden is er ruimte om aan dit aspect meer aandacht te besteden in het aanbod.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☒	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

Dit aantal gaat richting de 40% (met name versnellen, dyslexie, dyscalculie, ADHD, autisme, beelddenkers).

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☒	veel (meer dan 40 %)

In de periode waarin de audit plaatsvindt zijn er een aantal kinderen op school die extreem gedrag vertonen. Hierbij gaat het om verschillende kinderen met een autistische stoornis, al dan niet in combinatie met zwakbegaafdheid of hoogbegaafdheid, en met ADHD. Daarnaast zijn er kinderen met 'gewone' gedragsproblemen. Op De Wingerd is het aantal jongens opvallend veel groter dan het aantal meisjes.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☐	☒	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☒	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☒	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☐	☐	☒	☒	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☒	☐	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☒	☒	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☒	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☐	☒	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☒	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☒	☐	evaluatie samen met leerlingen

In de afgelopen twee jaar is een omslag in het denken van het team geweest naar dat leerlingen meer geactiveerd moeten worden om zelf na te denken. Voorheen liepen leerkrachten soms te hard terwijl leerlingen teveel achterover leunden. De introductie van de weekbrieven was hierin een belangrijk element, waardoor leerlingen in de midden- en bovenbouw meer zijn aangezet tot zelfstandig werken.

De aanschaf van Rekentuin en Taaltuin helpt daarbij.

De vorm en het gebruik van de weekbrief is nog zoeken. Bovendien ervaren leerkrachten een spanningsveld tussen het gebruik van de weekbrief, waarin leerlingen onder meer hun eigen doelen vaststellen, en de groepsplannen met hun doelen. Soms werkt de aanpak inspirerend, soms lopen leerkrachten hiermee tegen de grenzen op van wat ze op de groep aan differentiatie kunnen bieden.

Recent is een nieuwe taalmethode aangeschaft, Taalverhaal nu. Nu de leerkrachten zich deze methode eerst aan het eigen maken zijn, is besloten om voorlopig niet naar niveau te differentiëren.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Buiten de groep geldt voor kinderen met arrangementen, daarnaast aanbod op taal en op motoriek en Kurzweil wordt buiten de klas aangeboden.

De tweede vorm wordt beperkt toegepast.

Er wordt met groepjes gewerkt bij de basisvakken rekenen, spelling, begrijpend lezen en technisch lezen.

Groepsplannen worden nu voor alle basisvakken gemaakt, behalve voor spelling - in verband met de nieuwe methode.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☐ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☒ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Bij enkele leerlingen gebeurt dit, bijvoorbeeld bij beelddenkers. Voor sommige kinderen worden zaken visueel gemaakt. Bij dit punt zit ruimte voor groei in het aanbod.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Naast de groep 1-2 zijn er de combinatiegroepen 3-4 en 5-6. Deze indeling heeft voornamelijk met leerlingenaantallen te maken.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 80%

De reden dat dit percentage niet op 100% staat is dat enkele leerkrachten van groep gewisseld zijn, en zich de nieuwe doelen en leerlijnen moeten eigen maken.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 100%

De kennis en kunde is er. Voor zover dit niet lukt, heeft dat momenteel te maken met de samenstelling van groepen met daarin enkele kinderen met afwijkend gedrag.

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 70%

Hierin zie je ook een verschuiving gedurende het schooljaar.

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 75 à 80%

Structureel vinden twee keer per jaar kindgesprekken plaats. Daarnaast vinden heel vaak tussendoor gesprekjes plaats tussen leerkrachten en leerlingen. Bij sommige kinderen wordt Praat en Teken toegepast.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☐ teamaanpak

In eerste instantie is dit een zaak van de leerkracht - dan wordt het binnen de duo's besproken - dan indien nodig met de ib'er - vervolgens indien nodig met de directeur en het team. Er is sprake van een relatief klein schoolteam, waar de onderlinge lijntjes kort zijn.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☒ soms
- ☐ vaak

Ouders worden aan het begin van het schooljaar geïnformeerd door de leerkracht tijdens een informatie-avond. In toenemende mate vindt er procesevaluatie plaats door de leerkracht en leerlingen. Over het algemeen is dat sterker bij de duo's omdat de leerlingen de aanpak dan automatisch vergelijken.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Bij het team heeft een bewustwordingsproces plaatsgevonden dat het belangrijk is om de zelfstandigheid van de leerlingen te vergroten. Dit onder invloed van een externe consultatie.

Momenteel is een werkgroep actief met de ouders uit een groep met verschillende kinderen met opvallend gedrag aan de slag.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - in de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlk. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulant begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1/2	ST	5	
3/4	LKR	4	14
3	RT	8,5	1
3/4	ST	5	
5/6	LKR	8	9

Groep 3/4 en groep 5/6 hebben vanwege de groepsgrootte en complexe ondersteuningsvraag eenmalig extra personele bezetting zodat de groep enkele ochtenden gesplitst kan worden.

buiten de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

- De ib'er geeft 1 dag per week extra begeleiding buiten de groep. Deels gebeurt dit volgens rooster, deels incidenteel.
- Er zijn twee stagiaires Pedagogiek die volgens de IVO-velden kinderen in beeld brengen, en daarna met hen aan de slag gaan in overleg met de leerkracht.
- De consulent 013 is inmiddels een volwaardig teamlid, die tweewekelijks op maandag aanwezig is. Ze werkt dan onder meer met hoogbegaafde en autistische kinderen.
- De leerkracht 3-4 en de schooldirecteur begeleiden 1 jongen individueel op dagelijkse basis, met name pre-teaching.

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- ☒ alternatieve methodes, nl. *Veilig in stapjes / de letterdoos*
- ☒ gericht op zelfredzaamheid, nl. *Weektaak, zelfstandig werkbrief*
- ☒ met een lager tempo, veel herhalen, nl. *Maatwerk / Taalzee / Rekentuin*
- ☒ die (veel/snel) lezen vermijden, nl. *Kurzweil*
- ☒ gericht op auditieve informatieverwerking, nl. *Kurzweil*
- ☐ gericht op visuele informatieverwerking, nl.
- ☒ gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl. *Motoriekkoffer, magneetletters, stempels / uitvergroten en opsplitsen werkbladen*
- ☒ uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl. *Plustaken verdieping en verrijking / deelname Plusklas stichting DOV*
- ☐ anders, nl

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- ☒ methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. *Zien / kinderen en hun sociale talenten*
☒ begrenzing van het gedrag, nl. *Beertjes / Pictogrammen / beloningssysteem*
☐ uitdaging tot alertheid en activiteit, nl.
☒ het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. *schoolbreed beloningssysteem*
☐ begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl.
☐ anders, nl

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen³ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair)
Motoriekkoffer / speciaal schrijfmateriaal / laptop / aangepast meubilair / de Letterdoos / magneetdozen

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

kantoor ib'er, kantoor directeur, groot middenplein

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

gymzaal

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

buitenruimten

schoolplein

---

³ MRT=motorische remedial teaching

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
x		visuele beperkingen
		auditieve beperkingen
x	x	spraak/taal belemmeringen
x		cognitieve beperkingen
x	x	motorische beperkingen
		beperkingen door langdurige ziekte
x		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
x		ADHD
x	x	dyslexie
	x	overige psychiatrische aandoeningen
x		gedragsproblemen
		onderwijsachterstanden andere culturen
x	x	anders, nl. angst en hechtingsstoornissen

De consulent Plein013 is afkomstig vanuit een Mytyschool en brengt die expertise met zich mee.

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW			x	
JOOP				x
GGD				x
GGZ		x		
MEE/Kompaan			x	
(Kinder)ziekenhuis	x			
Revalidatiekliniek			x	
Justitiële inrichting	x			
Gemeente, leerplicht				x
anders, nl. Kompas (Plein013)			x	

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De ib'er heeft hier het eerste eigenaarschap, in overleg met de leerkracht en ouders.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

Er staat een zorgbeleid op papier en er zijn protocollen. Het streven van De Wingerd is om alle kinderen in Esbeek op maat te bedienen. Echter, de grenzen zijn op dit moment wel voelbaar met twee groepen waarin kinderen zitten met extreem afwijkend gedrag.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Cito wordt in de volle breedte gebruikt (Parnassys). Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling wordt Zien! gehanteerd. Incidenteel worden sociogrammen gemaakt.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De 1-zorg-route wordt gehanteerd. Echter, er is een spanningsveld tussen het werken met groepsplannen en het werken met de weekbrieven. Dit wordt nu door de leerkrachten als dubbel werk ervaren. Hier moet de school nog een weg in vinden, want het werken met 'papieren tijgers' wordt niet wenselijk gevonden. Momenteel worden de budgetten met name in de basisondersteuning ingezet. De vraag is of het passend is voor de school om meer te gaan investeren in het 'topje' van de populatie.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

Er zijn protocollen voor dyslexie en voor het uitvoeren van medische handelingen. Voor dyscalculie is geen protocol.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Volgens de geïnterviewde ouder is er wel een rol voor ouders bij de (speciale) onderwijsbegeleiding van hun kind; de grootte daarvan is afhankelijk van de ouder. Zo is vorige week met een ouder afgesproken dat zij wekelijks komt werken met haar kind; dat heeft ze zelf voorgesteld en die ruimte is er ook. De school probeert in het geval van zorgkinderen de ouders zeer actief te betrekken. Als dat niet vanzelf gaat, worden ouders gebeld en wordt zelfs op huisbezoek gegaan, of uitgeweken naar de avonduren voor een afspraak. Niettemin loopt de school er nu tegenaan dat ze een aantal ouders veel betrokkener zou willen zien. Daartoe is externe expertise ingeroepen en er is een werkgroep mee aan de slag gegaan, die ouderbijeenkomsten organiseert. Ouders worden snel geïnformeerd als er iets aan de hand is met hun kind en de school probeert met ouders tot een gezamenlijke aanpak te komen. Zo hebben school en ouders in het geval van een kind dat is teruggeplaatst vanuit het sbo dagelijkse afstemming, elke zes weken groot overleg, en trekken school en ouders één lijn op gedrag en taal.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Aangezien De Wingerd de enige school in het dorp is speelt dit nauwelijks. Enkele keren is er sprake geweest van zij-instroom vanuit basisscholen elders. In deze gevallen betreft het altijd wel kinderen of gezinnen 'met een verhaal'.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Deze samenwerking is beperkt. Het contact met Plein013 vindt met name op het niveau van directie en ib plaats.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Binnen het eigen schoolbestuur De Oude Vrijheid is er ook een eigen taalklas en een eigen plusklas.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Er wordt dankbaar gebruik gemaakt van de consulent, van het steunpunt Hoogbegaafden en van Kompas. Het wordt als prettig ervaren dat via de consulent ook de mogelijkheid bestaat om te profiteren van de expertise van de andere consulenten van Plein013.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Inpandig is Klik Kinderopvang gevestigd en twee dagen per week is er een BSO-aanbod. Waar mogelijk wordt samengewerkt. Zo draait de peuterleidster elk kwartaal een dagdeel bij de kleuters mee samen met de wenkindjes. Er is sprake van warme overdracht. Activiteiten als het schoolontbijt, de kinderboekenweek en de Koningsspelen worden samen vormgegeven. Recent heeft er een gezamenlijke studiedag met Klik plaatsgevonden. Er ligt een uitgewerkt plan om samen met Klik en enkele andere partners intrek te nemen in het voormalige kerkgebouw, dat daartoe volledig opnieuw ingericht zou moeten worden. Contact met het VO is functioneel, in het kader van voorlichting aan de bovenbouwgroepen. Er wordt een jaarlijkse informatie-avond georganiseerd, waarop alle scholen vertegenwoordigd zijn. In de meeste gevallen is er sprake van warme overdracht. Dit jaar neemt de directeur van de school namens het eigen bestuur deel aan het Povo-overleg. De terugkoppeling van kindgegevens vanuit het vo verloopt bijna altijd goed.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Recent heeft de school functioneel contact gehad met de Mytyschool in het kader van een kind dat overstapte. Op zo'n moment kan er wel sprake zijn van tegenstrijdige belangen. Vanuit Plein013 is er nog winst te behalen in de communicatie, als het gaat om de financiële arrangementen voor zorgkinderen. Momenteel zet de school noodgedwongen extra leerkrachtcapaciteit in op twee combinatiegroepen met zorgkinderen. Maar eigenlijk is hier geen financiële ruimte voor.